

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення підсумкового контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 242 "Туризм"
(шифрі назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою туризму, протокол № 12 від 30.03.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни "Європейські економічні студії" та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі заліку відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий диференційований залік — це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань, що проводиться як контрольний захід під час залікового тижня.

Завданням заліку є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Семестровий диференційований залік охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей. Типовий приклад білету наведено у розділі "Завдання для підсумкового контролю успішності навчання".

Кожен білет складається з 3-х завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Білет включає тестове, теоретичне та діагностичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Екзаменаційний білет складається з трьох частин (типів завдань), кожна з яких оцінюється окремо, а сума результатів є загальною оцінкою. У випадку дробової суми округлення проводиться на користь студента. Максимальна можлива оцінка – 40 балів за шкалою ХНЕУ ім. С. Кузнеця, мінімальна – 24 бали.

Під час семестрового контролю на основі накопичувальної системи підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 60 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 35 балів.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Зразок білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень доктор філософії

Спеціальність 242 "Туризм"

(шифр і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна

"Європейські економічні студії"

БІЛЕТ № 1**Тестове завдання:**

- Процес усунення дискримінації у відносинах між суб'єктами господарювання країн-членів відповідного інтеграційного об'єднання:
 - повна інтеграція
 - від'ємна інтеграція
 - позитивна інтеграція
 - дезінтеграція
- Цей підхід передбачає поступовий перехід національного суверенітету до суверенітету співтовариства:
 - функціоналістський
 - федералістський
 - дирижизму
 - структуралізму
- Відновлення того чи іншого інтеграційного угруповання у попередньому складі на тих же політико-економічних засадах:
 - дезінтеграція
 - повна реінтеграція
 - часткова реінтеграція
 - розширена реінтеграція
- Метод, за яким міжнародна економічна інтеграція розпочинається і продовжує розвиватись і поглиблюватись адміністративними заходами та акціями:
 - інституціональний
 - функціональний
 - конвенціональний
 - федералістський
- Підпорядкування національних та регіональних органів управління спільним наднаціональним структурам передбачає:
 - федеративний принцип
 - конфедеративний принцип
 - інтеграційний принцип
 - інституціональний принцип
- Який договір заснував Європейський Союз на базі Європейських співтовариств?:
 - Римський

- Б) Лісабонський
- В) Маастрихтський
- Г) Ницький

Теоретичні питання:

1. Назвіть фактори, що впливають на ефективність МЕІ
2. Передумови і наслідки першого розширення Європейського співтовариства.

Діагностичне завдання:

Визначте та обґрунтуйте загальні риси економік держав, що входять у ЄС: високий рівень економічного розвитку; високий ступінь залучення у світогосподарські зв'язки; правова основа господарської діяльності; розвиненість конкуренції й ринку; розмаїтість форм власності й підприємництва; значення й роль держави в економіці; нерівномірність і циклічність розвитку.

Затверджено на засіданні
кафедри туризму ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Протокол № 12 від "30" березня 2016 р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

2.2. Перелік завдань для підсумкового контролю

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи функціонування інституційної системи Європейського Союзу

Тема 1. Основні тенденції та протиріччя сучасних процесів економічної інтеграції

1.1. Теорії європейської інтеграції.

1.2. Передумови економічної інтеграції ЄС. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Види інтеграції. Розвиток інтеграційних процесів в контексті глобалізації. Етапи економічної інтеграції та поширення інтеграційних процесів. Інтеграція та економічне співробітництво. Форми економічної інтеграції: зони вільної торгівлі, митні союзи, спільний ринок, економічний союз. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції.

1.3. Регіоналістика як наука: історичні передумови виникнення, основні завдання дослідження.

Тема 2. Процес становлення Європейського Союзу та його інституційні вдосконалення

2.1. Історичні, економічні та політичні засади інтеграції в Європі.

План Маршалла (1948) та початок європейської економічної інтеграції.

Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз. Меморандум Ж. Монне та Декларація Р. Шумана 9 травня 1950 р.

2.2. Три етапи та опори в розвитку інституцій ЄС. Маастріхтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС). Формування спільної зовнішньої політики та політики безпеки країн-членів. Шенгенські домовленості та процесі європейської інтеграції. 2.3. Прийняття Конституції Європейського Союзу та криза її ратифікації. Лісабонський договір (2009 р.) та його значення для розвитку інституційної системи Європейського Союзу.

Тема 3. Форми, стадії, механізми та наслідки міжнародної економічної інтеграції

3.2. Види регіональної економічної інтеграції (РЕІ): угода з пільгового тарифу, зона вільної торгівлі, зона часткових економічних преференцій (частковий митний союз), митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союз.

3.2. Передумови і початок європейської економічної інтеграції Еволюція теорій європейського об'єднання. Рушійні сили інтеграційних процесів у Західній Європі після Другої світової війни.

3.3. Європейське співтовариство вугілля та сталі – перший практичний інтеграційний експеримент Європейське співтовариство вугілля і сталі. Римські договори: заснування ЄЕС і Євратому.

Тема 4. Створення Європейського економічного співтовариство

4.1. Заснування Європейського економічного співтовариства Римська Угода. Другий Римський договір. Створення Спільного ринку між державами-членами ЄЕС.

4.2. Опозиція Великобританії та її партнерів поглибленню європейської інтеграції Опозиція Великобританії щодо євроінтеграційних процесів. передумови та перебіг процесу інтеграції Великобританії до ЄС.

4.3. Інтеграційні процеси в Західній Європі протягом 60-х рр. 20 ст. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). Завдання створення та члени ЄАВТ. Еволюція ЄАВТ.

Тема 5. Перехідний період європейської інтеграції

5.1. Бар'єри на шляху створення спільного ринку країн ЄЕС Пошуки альтернативи європейським співтовариствам.. Формування спільного ринку.

5.2. Перше розширення Європейського співтовариства Суперечності процесу економічної інтеграції. Перше розширення Європейського співтовариства.

5.3. Розвиток економічної інтеграції у Західній Європі в роки світової економічної і фінансової кризи Фінансова криза 1968-1973 років і її наслідки для Західної Європи. Структурно-організаційні зміни та розвиток спільних галузевих політик. Вплив світової економічної кризи на розвиток європейських співтовариств (1973 – 1984 роки).

5.4. Напрямки завершення формування спільного ринку. Єдиний європейський акт Початок розширення Європейського співтовариства на Південь. Єдиний Європейський Акт. Третє розширення ЄС (1986 р.) та його вплив на європейські інтеграційні процеси. Геополітичні зміни кінця 80-х – початку 90-х і перспективи європейського будівництва. Маастрихтський договір та утворення Європейського Союзу.

5.5. Гармонізація технічних норм і стандартів. Податкова уніфікація. Гармонізація національних податкових систем. Положення про уніфікацію національних податкових систем і податкового законодавства. Напрями гармонізації податкових систем у межах інтеграційних процесів.

Тема 6. Здобутки, проблеми та перспективи функціонування Європейського економічного та валютного союзу

6.1. Поняття та структура європейської валютної системи. Римський договір про економічну і валютно-фінансову інтеграцію. Європейський платіжний союз. План Вернера (1969 р.). Європейська „валютна змія“.

6.2. Створення Європейської валютної системи і принципи її функціонування. Механізм регулювання валютних курсів в Європейській валютній системі. Валютна інтеграція в рамках Єдиного Європейського Акту. План Делора. Переваги та недоліки переходу до єдиної європейської валюти. Маастрихтські угоди та критерії конвергенції.

6.3. Етапи створення Європейського економічного та валютного союзу. Європейський валютний інститут. Європейська система центральних банків та Європейський центральний банк. Введення єдиної європейської валюти євро.

Змістовий модуль 2. Загальні принципи й визначальні риси політико-правової системи ЄС

Тема 7. Функціонування основних інституцій ЄС

7.1. Європейська Рада. Президент Європейської Ради. Високий представник із зовнішньої та безпекової політики. Європейська Рада як орган політичного керівництва.

7.2. Рада Міністрів та її компетенція. Головний орган в ухваленні рішень в Європейському Союзі. Конфігурації Ради Міністрів ЄС. Процедури голосування в Раді Міністрів.

7.3. Європейський Парламент. Вибори до європарламенту. Політичні групи та їх відповідальність. Розробка та ухвалення законодавчих актів. Обрання Президента та затвердження складу Європейської Комісії. Види законодавчих процедур у ЄС.

7.4. Єврокомісія та її компетенція. Виконавчий орган ЄС, принципи формування складу Комісії після 2014 року. Відповідальність Комісії. Генеральні директорати та генеральний секретаріат. Президент та Віце-президент Єврокомісії. Роль Європейського Парламенту в законодавчій процедурі. Види законодавчих процедур у ЄС.

7.5. Функції Суду ЄС. Роль ЄСП у правотворчому процесі. Найвищий Суд ЄС. Судді та генеральні адвокати. Функції Суду ЄС. Інші інститути ЄС: Загальний Суд, ЄЦБ. Судді та генеральні адвокати.

Тема 8. Функціонування допоміжних інституції ЄС

8.1. Дорадчі органи ЄС, Консультативні органи ЄС. Економічний і соціальний комітет. Комітет регіонів. Спеціалізовані фонди ЄС. Соціальний європейський фонд, Європейський фонд розвитку.. Омбудсмен та його роль в організаційній системі ЄС. Роль автономних агентств у виробленні політики ЄС.

8.2. Європейський центробанк та банківська система. Фінансові ресурси й установи ЄС. Європейський інвестиційний банк: членство, функції, організаційна структура. Європейський інвестиційний фонд. Європейський центральний банк: функції, організаційна структура

8.3. Суд аудиторів та його функції. Перевірка законності та правильності прибутків та видатків. Підготовка звітів. Оприлюднення результатів досліджень. Розташування Суду аудиторів. 4. Омбудсмен. Обрання , функції та повноваження омбудсмана ЄС. Європол.

Тема 9. Інституційні Агентства ЄС

9.1. Виникнення та розвиток агенцій ЄС. Роль та функції агенцій ЄС. Правовий статус агенцій Європейського Союзу. Виконання специфічних технічних, наукових або адміністративних завдань агенціями ЄС.

9.2. Чотири групи агентств Європейського Союзу. Агентства Співтовариства. Агентства у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Агентства у сфері співробітництва поліцейських та судових органів в кримінально-правовій сфері. Виконавчі агентства. Моніторингові центри та виконавчі агентства ЄС.

9.3. Перспективи реформування агенцій ЄС. Участь України у діяльності агенцій та програм ЄС.

Тема 10. Процеси європейської інтеграції в Україні

10.1. Ідентичність України та процеси європейської інтеграції. Участь України у субрегіональних інтеграційних процесах, польсько-українське співробітництво як стимули європейського напряму української інтеграції. Європейської політики сусідства (ЄПС) та розвиток відносин з ЄС. Участь України в ініціативі ЄС —Східне партнерство: природа, цілі, формати діалогів.

10.2. Правові засади та механізми адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Переговори між Україною та Європейським Союзом стосовно укладення Угоди про асоціацію: труднощі переговорів. Прийняття —Порядку денного асоціації Україна – ЄС (23 листопада 2009 р.) Укладення угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

10.3. Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. ЄС як інвестор та торговельний партнер України. ЄС як інвестор та торговельний партнер України.

Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС. Проблема інтеграції України як чинник внутрішньополітичної боротьби.

Тема 11. ЄС як інвестор та торговельний партнер України.

11.1. Головні обмеження співпраці ЄС та України. Відповідність економічної та політичної систем України системним вимогам ЄС та Копенгагенським умовам.

11.2. Рівень економічного розвитку, ключові чинники та виклики економічної інтеграції. Ідентичність України та процеси європейської інтеграції. Регіональне та транскордонне співробітництво з ЄС.

11.3. Особливості та перспективи співпраці України з ЄС в енергетичній сфері.

Тема 12. Конкурентна політика України в контексті інтеграції з ЄС

12.1. Конкурентне законодавство України в контексті інтеграції до ЄС. Загальні засади конкурентного регулювання в Україні. Регулювання конкуренції в ЄС. Державна допомога (надання прямих субсидій, пільг щодо сплати податків).

12.2. Конкурентна політика ЄС. Поняття та форми конкурентної політики ЄС. Система антитрестівського регулювання в ЄС. Конкурентна політика ЄС щодо зловживання домінуючим становищем на ринку. Конкурентна політика та державна допомога. ЄС в системі міжнародного співробітництва у сфері проконкурентного регулювання. Механізм взаємодії торговельної та конкурентної політики ЄС.

12.3. Регулювання конкуренції в економічних взаємовідносинах ЄС з Україною. Гармонізація законодавства України з правом ЄС в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Адаптація системи захисту конкуренції в Україні до комунітарної конкурентної політики ЄС.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результат семестрового заліку оцінюється в балах і проставляється у відповідній графі "Відомості обліку успішності".

Мінімально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 60.

Максимально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 100.

Виконання кожного завдання підсумкового контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Підсумкова оцінка за екзамен з навчальної дисципліни "Дослідження світового та регіональних туристичних ринків" розраховується за формулою:

$$S = Z1+Z2 +Z3,$$

де S – підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх завдань підсумкового контролю (S=40);

Z1 – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 1 підсумкового контролю (Z1=10);

Z2 – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 2 підсумкового контролю (Z2=15);

Z3 – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 3 підсумкового контролю (Z3=15).

1 завдання – тестове. На підставі отриманих під час аудиторної та самостійної роботи знань, вмінь та навичок здобувач повинен надати вірні відповіді.

2 завдання – теоретичне. Містить 2 теоретичних питання. Здобувач отримує найвищий бал, якщо розкрито не лише суто теоретичну частину (тобто демонструється здатність до вивчення та переказу матеріалу), а й запропоновані нові підходи до вирішення проблеми, висвітлені дискусійні моменти тощо. Завдання оцінюється у 15 балів.

3 завдання – діагностичне. Має на меті оцінити вміння здобувача аналізувати економічну інформацію, робити висновки стосовно часових та структурних тенденцій функціонування інституцій ЄС. Найвищий бал передбачає правильно проведені розрахунки (за необхідністю), ґрунтовний аналіз ситуації, наявність у

висновках додаткових посилань (за допомогою порівнянь та співставлень, обізнаності із загальним станом справ досліджуваної області здобувач показує рівень ерудованості, здатність синтезувати отримані знання з суміжних дисциплін). Висновки повинні бути чіткими та містити конкретні рекомендації. Завдання оцінюється у 15 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти : монографія / за ред. В.М. Бебика – К. : МАУП, 2006. – 197 с.
2. Грицяк, І. А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підручник / за заг. ред. М.Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого [та ін.] - Х. : Магістр, 2009. – 619 с.
3. Європейська та українська культура в нарисах : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. І.З. Цехмістро, В.І. Штанько, В.С. Старовойт, В.М. Леонтєвої – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 319 с.
4. Метод. вказівки для викладача - тренера до модулів галузевої складової професійної програми підвищення кваліфікації з питань європейської інтеграції України (для держ. службовців V -VII категорії) [Текст], Ч. III / за заг. ред. А.В. Бураковської; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ун-т Лондон метрополітен (Великобританія), Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. [та ін.]. – К. : [Міленіум], 2009. – 412 с.
5. Мирошніченко, О. Базовий посібник з інтернаціоналізації бізнесу та виходу на ринки Європейського Союзу [Текст]. – [Б. м.] : [ФОП Клименко Ю.Я.], 2014. – 179 с.
6. Наукові доробки молоді - вирішенню проблем європейської інтеграції [Текст] : зб. наук. ст.: в 2 т. Т. 1/ О.В. Васюренко (гол. ред.), О.М. Тридід, Л.О. Українська [та ін.] - Х. : Континент, 2008. – 357 с.
7. Регечі, Д. Європейські дослідницькі мережі [Текст] : [брошура] / Девід Регечі, Максиміліан Фьодінгер. – К. : Європейський Союз, 2011. – 117 с.
- Україна на шляху до Європи / упоряд. В. Шкляр, А. Юричко - К. : Етнос, 2006. – 494 с.
8. Фонтен, П. Європа у 12 уроках [Текст]. – К. : Європейський Союз, 2011. – 63 с. – (іл.). – 978-92-79-19754-3.
9. Як працює Європейський Союз. Довідник інституцій ЄС [Текст]. – К. : Європейський Союз, 2011.

Додаткова

10. A healthy approach. Technology for personalised, preventative healthcare [Текст] : ICT Research The policy perspective. – Luxembourg : European Commission, 2010. – [24 p.]
11. Active Citizenship. For a better European Society [Текст]. – [S. l.] : European Commission, 2012. – 68 p
12. Annual report 2014 on the European Union's development and external assistance policies and their implementation in 2013 [Текст] : staff working document: report from the Commission to the European Parliament and the Council. – Luxembourg : European Commission, 2014. – 221 p
13. Annual Report 2014 on the European Union's development and external assistance policies and their implementation in 2013 [Текст] : the report. – Luxembourg : European Commission, 2014. – 37 p
14. Annual Report. The European Ombudsman [Текст]. – Luxembourg : European Commission, 2009. – 93 p. – (il.; fotogr.). – The European Ombudsman. – 978-92-9212-181-5 ISSN 1680-3809. – Річний звіт. Європейський омбудсмен
15. Assuring safety in the food chain. A European research priority [Текст] : general information. – Luxembourg : European Commission, 2009. – 59 p.

Ресурси мережі Інтернет

16. Офіційний сайт Асоціації європейських прикордонних регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aebr.eu/en/index.php
17. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wef.org
18. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wttc.org.
19. Офіційний сайт Європарламенту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.europarl.eu.int/.
20. Офіційний сайт євростатистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.eurostat.eu.int/
21. Офіційний сайт Центрального європейського банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ecb.int/